

12 בינואר 2025
י"ב בטבת תשפ"ה

לכבוד,
ועדת מכרזים

הנדון: "חידון הציונות – תקווה ישראלית"

רקע:

נכסי הציונות ובכלל זאת מקורות התרבות היהודית, ערכי תרבות של חלוציות והתיישבות, חיבור תרבותי בין מדינת ישראל ויהדות התפוצות – אלה עומדים ביסוד קיומה של התרבות הישראלית.

בהתאם למדיניות זו של המשרד, מינהל התרבות קידם לאורך השנים פרויקטים ומיזמים העוסקים בעולמות תוכן שונים: פרויקט "עמיות יהודית" בשיתוף ההסתדרות הציונית העולמית, פרס ראש הממשלה ללשון העברית על שם אליעזר בן-יהודה, פרס יצחק שדה לספרות צבאית, ועוד.

חידון הציונות הינו פרויקט הפועל משנת 2014 מייסודם של המוסדות הלאומיים (ההסתדרות הציונית העולמית והקרן הקיימת לישראל) ושל המועצה הציונית בישראל (עמותת ע"ץ – עושים ציונות), המהווה את זרוע הפעולה והחינוך של ההסתדרות הציונית העולמית¹. שיאו של חידון הציונות במסגרת חגיגות יום העצמאות ומשודר בשידור טלוויזיוני מרכזי.

לחידון הציונות היו בעבר שותפויות עם משרד המורשת ועם החברה הממשלתית לתיירות. שותפויות אלו היו נקודתיות, בהתאם למיקוד החידון והמסרים שביקשו להעצים בכל שנה.

לאחר אירועי ה-7.10, הוחלט בהסתדרות הציונית העולמית והגופים השותפים, כהחלטת מדיניות, לקבוע ולקבע את העיסוק בציונות כערך תרבותי, חי, בועט ונושם, ובאופן שאינו בהכרח כורך את הציונות כעניין היסטורי, ארכאי וכזה הנשען על אתרי מורשת. על כן, כאמור, **בשונה משנים עברו** הפך עולם התרבות והיצירה בישראל לעמוד במוקד החידון. בשנת 2024 הייתה התמקדות זו רלוונטית בעיקר לשלב חידון הגמר, ואילו בשנת 2025 ישולבו עולמות התרבות בכל שלבי החידון, כמפורט בהמשך. כמו כן, בשנת 2025, לאחר הישגים משמעותיים של משלחת

¹ רצ"ב מכתב מטעמו של מזכיר ההנהלה של ההסתדרות הציונית העולמית בנוגע לזיקת הצ"ע עם עמותת ע"ץ.

ישראל אל האולימפיאדה ואל המשחקים הפאראולימפיים שהתקיימו בקיץ 2024, ייחדו במסגרת החידון גם תכנים לעולם הספורט הישראלי ולתרבות הגוף.

יצוין כי לנוכח דרישת הוראות תכ"ם לעניין ההצהרה הנדרשת מההסתדרות הציונית העולמית על כך שמבוקש מקור מימון ממשלתי אחד בלבד, נתקבלה החלטה עקרונית לייחד את שיתוף הפעולה סביב חידון הציונות במסגרת התקשרות עם משרד התרבות והספורט, וזאת מהטעמים שפורטו לעיל ואלו המפורטים בהמשך.

תיאור הפרויקט:

חידון הציונות מייצר קשר בין הסיפור הישראלי-ציוני בקרב אלפי האזרחים המשתתפים בתהליכי התחרות, כמו גם בחשיפה כלל-ארצית לפעילות החידון המתמשכת לאורך חודשי השנה בכלל ולחידון הגמר בפרט. ייחודו ביכולת לייצר חיבור בין-דורי בקרב המשפחות המשתתפות וביצירת תשתית תרבותית משותפת, הן פנים-ישראלית והן במסגרת חובקת עולם עם השתתפות יהדות התפוצות. לחידון גם תפקיד סמלי בהעצמת הגורמים המאחדים את החברה בישראל.

השתתפות המשרד במיזם חידון הציונות נועדה לאפשר העמקה בתכני המורשת והתרבות של החברה הישראלית. התוכנית המוצעת תהווה עוגן תכני ותעשיר את השיח בחברה הישראלית ובתפוצות. באמצעותו, המשתתפים יעמיקו בקשר בין אדם לארצו, לעמו, למורשתו ולחברתו.

חידון הציונות מורכב ממספר שלבים. להלן לוחות הזמנים למהלך החידון הכולל, ששיאו כאמור בחידון הגמר המשודר במסגרת אירועי יום העצמאות:

- א. **שלב המוקדמות (20.3-23.2)** – תחרויות ארציות בעשרות בתי ספר ותנועות נוער. בשלב זה משתתפים תלמידי כיתוב ט' עד י"ב במסגרות בית-ספריות ושל תנועות נוער. החידון מתקיים בחסות מסגרות אלו ובתיאום מול רכז מוסדי שהינו איש הקשר של החידון הציוני באותו מוסד. פעילות זו מלווה בערכת חידון מעוצבת אשר נבנית בהתאם למיקוד הנושאי.
- ב. **שלב חצי הגמר (27.3-23.3)** – שלבי מיון למסיימי שלב המוקדמות, במסגרתו נערכים חידונים מחוזיים ועד חידון חצי גמר. בשלב זה נוספת שכבה של גיוון בין-דורי והחידונים מתקיימים הנערכים באתרי מורשת ברחבי הארץ.
- ג. **חידון הגמר (22.4)** – במסגרת אירועי יום העצמאות, בשידור טלוויזיוני במסגרתו משתתפות עשר קבוצות שעברו בהצלחה את השלבים המקדימים.

כאמור, ברוח התקופה לנוכח מצב המלחמה השורר בישראל, המועצה הציונית בחרה למקד את תכני החידון בהוקרת היצירה הישראלית והתרבות – הן תרבות הרוח והן תרבות הגוף.

תכני המיקוד של חידון הציונות עוסקים השנה בהאדרת נכסי ספורט ותרבות ישראלים והוקרה של יצירה והישגיות ישראלית במסגרת שאלות הידע. בהיבט זה, פעילות החידון משיקה אל תחומי הפעילות השוטפת של היחידות המקצועיות במשרד: מוזאונים, ספרות, מחקר תורני, ספורט הישגי, תרבות דרוזית, תרבות חרדית, ועוד.

לנוכח הרצון בשותפות המשרד בכל שלבי החידון, מראשיתו, תוקם ועדת היגוי שתורכב מנציגי המועצה הציונית, משרד התרבות והספורט וחברת ההפקות שאמונה על ביצוע החידון. ועדת ההיגוי תדון ותאשר את נושאי המיקוד של החידון בכללותו וכן יובאו לעיונה ולאישורה מטעם חברת ההפקות ערכת החידון שתשמש בכל שלב משלבי החידון (מקומי, מחוזי וגמר).

ההתקשרות המוצעת, נועדה לאפשר לאזרחי ישראל להעמיק את החשיפה לערכיה התרבותיים המגוונים של התנועה הציונית, כמו גם מתן חשיפה וביטוי להיסטוריה של התרבות והספורט בישראל.

אירוע השיא של חידון הציונות מהווה כאמור חלק מאירועי יום העצמאות.

החידון בשנת 2025 יעסוק בהאדרת עולמות הספורט והתרבות והוקרה של היצירה הישראלית וההישגיות של ספורטאי ישראל, באופן העולה בקנה אחד עם מטרות הליבה של המשרד, במיזם אליו ייחשפו חלקים נרחבים מן הציבור ושיאו באירועי יום העצמאות.

מינהל התרבות מאמין כי מיזם זה נותן מענה לצורך גדול שבחיזוק היסודות התרבותיים והקהילתיים ואת ערך הערבות ההדדית – יסודות מרכזיים בפרויקט זה.

מטרות הפרויקט:

- א. לחזק ולעודד את היצירה והעמקה בתרבות הישראלית.
- ב. העצמת וטיפוח התרבות והזהות הישראלית ברוח ערכי הציונות.

מדוע נבחר מסלול הרכש:

להבדיל מפעילות המשרד השוטפת במתן תמיכה למוסדות תרבות השותפים לעולמות תוכן אלה, המיזם המוצע מיועד עבור פעילות יזומה, ממוקדת, קצרת טווח, ובעלת אופי פרויקטאלי, החורג מהפעילות השוטפת המתקיימת בתחום זה.

תקציב:

תקציב הפרויקט הכולל: 1,901,205 ₪, המפורט בנספח התקציבי המצורף. מתוכו, תקציב מבוקש על ידי הצ"ע להשתתפות המשרד: 1,000,000 ₪ לאחר בחינה השוואתית אל מול התכנון התקציבי של החידון בשנת 2024 ולאחר צמצום עלות הסעיפים בתיאום עם חשבות המשרד, היחידה המקצועית ממליצה כי שותפות המשרד תוגבל לפירוט הנספח התקציבי המפורש ובאופן של יעלה על 50% מההוצאות המוסכמות, המהוות סה"כ 1,461,830 ₪ והשתתפות המשרד עד לגובה של 730,915 ₪.

יצוין כי בשנת 2024 היה המשרד שותף בחלקו של חידון הגמר בלבד ואושרה התקשרות בסך 750,000 ₪. ביחד לשנה קודמת, מדובר בהתקשרות שהיקפה כ-950 אש"ח וכעת המשרד מבקש להיות שותף בכלל שלבי החידון על כל מרכיביו ולאורך כל חודשי התקיימותו.

על אף השתתפות המשרד ברכיב אחד בלבד בשנה קודמת, גם בשנת 2024 התבקשה ההסתדרות הציונית העולמית להציג את הנספח התקציבי המלא על כל מרכיביו. לקראת פנייה זו לצורך התקשרות בשנת 2025, היחידה המקצועית ביקשה הבהרות בנוגע לפערים בנוגע לחלק מהעלייה בהשקעה בסעיפים מסוימים. על כך נשלחו הבהרות מטעמו של מנכ"ל עמותת ע"ץ, לפיהן "השנה ישנו גידול בעלויות הפקת החידון הנובע בין היתר מרכישת תפאורת במה חדשה, התייקרויות משמעותיות במשק וכן הרצון להרחיב את היקף החידון לערים ולקהלים נוספים". לבקשת היחידה המקצועית כולל הנספח התקציבי ביאורים מילוליים בנוגע למהות כל סעיף תקציבי, כמו גם פירוט בנוגע לפערים בתקציב 2025 לעומת תקציב 2024.

יצוין כי לנוכח המלחמה, בשנת 2024 פעל החידון במתכונת חלקית, או לא פעל כלל, בחלקים שונים בארץ, ועל כן יתקיימו השנה חידונים רבים יותר בחיפה (גידול צפוי מ-8 ל-10), בנהריה, בבית שאן, בעוטף עזה ובמקומות נוספים דרום הארץ. כמו כן יתפרסם השנה החידון גם לאזורים שבהם לא התקיים בעבר מעולם, דוגמת חריש, לוד, רמת גן, יהוד ומבשרת ציון. כמו כן, השנה יופעל החידון גם בקרב המגזר הדרוזי. המשמעות התקציבית של הנ"ל, מעבר להרחבת החידון לערים ולקהלים נוספים, הינה בקיום חידון מחוזי נוסף על מספר החידונים המחוזיים שהתקיימו בשנה הקודמת.

הערות לנספח התקציבי המצורף:

1. אנו מבקשים כי יתאפשר ניוד בין סעיפים תקציביים לצורך גמישות במרכיבי הפעילות בשל קושי בביצוע מלא בסעיף מסוים או בשל ביקוש נוסף לפעילות בסעיפים אחרים, תוך התחייבות כי לא תתקיים חריגה מהיקף התקציב הכולל.
2. הפעילות מתבצעת באמצעות נותני שירותים. בכל התקשרות עם נותני שירותים, ההסתדרות הציונית העולמית תוודא שמקורות המימון אינם כוללים מקורות מימון ממשלתיים אחרים.
3. כמפורט בנספח התקציבי, התקציב מושקע כולו בפעילות ואין בו נגזרת תקורה.

ההתקשרות המבוקשת:

משך ההתקשרות המבוקשת: 6 חודשים מיום חתימת ההסכם.
סוג ההתקשרות: פטור ממכרז.

קביעת אבני דרך להתקשרות:

מוצע כי ההתקשרות תיקבע בשלושה אבני דרך, כאשר בכל אחת יועברו 33% מה

1. **אבן דרך 1 – 50%** - סיום שלב המוקדמות וראשית שלב החידונים המחוזיים. בשלב זה תציג הצ"ע את החידונים שהתקיימו והסתיימו, וכן את רשימת החידונים המחוזיים הצפויים להתקיים לרבות מיקום קיומם והקבוצות המתחרות בכל מחוז.
2. **אבן דרך 2 – 50%** - לאחר תום חידון הגמר. יוצגו בפני המשרד סיום כלל שלבי החידון, סיכום חידון הגמר ונתוני השידור של חידון הגמר.

התאמת ההסתדרות הציונית העולמית לביצוע הפעילות המבוקשת:

ההסתדרות הציונית העולמית נוסדה ב-1897, בקונגרס הציוני הראשון, והיא ארגון הגג לגופים הציוניים בעולם. בכך, היא הישות הגדולה בעולם לעיסוק בפעולות לקידום המפעל הציוני ותחת סמכותה פועלת המועצה הציונית כזרוע חינוכית.

מעמד ההסתדרות הציונית העולמית אל מול מוסדות המדינה נקבע בשנת 1952 במסגרת חוק מעמדן של ההסתדרות הציונית העולמית ושל הסוכנות היהודית לארץ-ישראל.

ניסיונה הבלעדי של ההסתדרות הציונית העולמית בתחום, התשתית התפעולית והפריסה הרחבה, יאפשרו למשרד לממש את מטרותיו הציונות בצורה הטובה ביותר כשותף בחידון.

למותר לציין כי חידון הציונות הינו מפעל ותיק אשר יתקיים זו השנה ה-12 והוא פרי היצירה של ההסתדרות הציונית העולמית על זרועותיה השונות.

ההסתדרות הציונית העולמית פיתחה את חידון הציונות והיא מחזיקה ב-505 מזכויות היוצרים ומהקניין הרוחני בפורמט, כאשר 50% נוספים הינם בבעלות חברת ההפקות שמלווה את החידון מיום הקמתו (חברת אליס 14 בע"מ). חברת הפקות זו מקיימת את החידון עבור ההסתדרות הציונית העולמית מיום כינונו (מזה למעלה מעשור) וגם היא בעלת הנסיון המתאים, ובעלת זכויות הקניין הרוחני בו, על מנת להמשיך ולקיימו. יצוין כי בכל מקרה, בחירת חברת ההפקה נעשתה בהתאם לעקרונות חוק חובת המכרזים.

נימוקי הבקשה להתקשרות במסגרת פטור ממכרז:

1. ע"פ תקנה 3(19) לתקנות חובת המכרזים התשנ"ג-1993, התקשרות עם ההסתדרות הציונית העולמית לביצוע מטרות ציבוריות פטורה ממכרז. הפטור הוסדר במסגרת הוראת תכ"ם 7.6.8.
2. עפ"י סעיף 11א(ב) לחוק מעמדן של ההסתדרות הציונית העולמית ושל הסוכנות היהודית לארץ ישראל, התשי"ג-1952 (להלן: "חוק המעמד"), יראו כחלק מהמטרות הציבוריות המאפשרות פטור ממכרז כאמור גם את התפקידים המנויים באמנה שנכרתה בין ממשלת ישראל לבין הסוכנות היהודית, וכן את המטרות הציבוריות שהתפתחו במהלך השנים, ופורטו בסעיף 11א(ב)2 לחוק המעמד ובנספח א' סעיף 2.1.7 להוראת התכ"ם.
3. המטרות הציבוריות הרלוונטיות לפרויקט זה לפיו השירות הנדרש נכלל במסגרת תפקידי ההסתדרות הציונית העולמית:

- תמיכה וסיוע למפעלי תרבות – המדובר במפעל תרבותי הפועל למעלה מעשור ומקרב את הציבור הישראלי אל ערכי התרבות הישראלית;
- העמקת המורשת בישראל ובתפוצות – חידון הציונות נוגע באופן מהותי בהעמקת המורשת הישראלית והציונית. בשנת 2025 יוצג בפני ועדת ההיגוי הרצון לקיים מיקוד נושאי גם סביב ציוני דרך שונים: 30 שנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל, 80 שנה לשחרור מחנה אושוויץ, 20 שנה לפטירתו של אהוד מנור, 100 שנים

להקמת האוניברסיטה העברית. תפקיד המורשת בתחומי התרבות והספורט ימוקדו בהישגים שנוגעים הן במורשת ההיסטורית של המדינה והן במאורעות אקטואליים, ברוח תקווה ישראלית ותקומה בתקופת מלחמה, תוך מינוף הישגי הספורט הישראלי בשנה החולפת, השתקפות המלחמה בנכסי צאן ברזל של התרבות הישראלית, ועוד ;

- שותפויות בין יהדות התפוצות וישראל – בשנה זו יעשו מאמצים לקיים את שלב המוקדמות גם בקרב מסגרות של בני ובנות נוער מהתפוצות הנמצאים בישראל במסגרת שנת הכשרה או מסגרות קדם צבאיות. בנוסף, ינתנו דגשים שונים בתכני החידון אל החיבור של יהדות התפוצות בסיוע למדינת ישראל בתקופת המלחמה והתגייסות יהדות התפוצות למאמץ המלחמתי.

4. מינהל תרבות סבור כי בעבור מיזם זה יש להעדיף התקשרות בהליך פטור ממכרז על פני מכרז פומבי כאמור בתקנות חובת המכרזים תשנ"ג-1993, הואיל ומדובר במיזם משותף בעל ותק והצלחה ואשר קיימת עבורו תשתית הפריסה, היכולות המקצועיות והיכולות התפעוליות הדרושות למיזם מסוג זה, כאמור בפירוט מעלה ובהתאם לליבת העשייה של ההסתדרות הציונית העולמית, ואין תחליף לניסיונה ולתשתית התפעולית שלה ושל זרועותיה הביצועיות.

5. תכנית זו אינה מקבלת מימון ממשרדים ממשלתיים אחרים. רצ"ב הצהרת ההסתדרות הציונית העולמית לעניין זה.

נוכח לוחות הזמנים של המיזם, והואיל ואנו סבורים שתקצובו הוא ראוי, אנו מבקשים לקדם דיון באישור התכניות בהקדם האפשרי.

בברכה,

שביט בן - אריה

מנהל אגף תמיכות וקריטריונים